

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Ndc/10/2014
Identifikačné číslo spisu:	5113238868
Dátum vydania rozhodnutia:	16.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Darina Kriváňová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:5113238868.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky Y. H., bytom Z., proti odporcovi D. H., bytom B., X.D., o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 15 P 335/2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky nevyhovuje návrhu na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 15 P 335/2013 Okresnému súdu Lučenec.

Odôvodnenie

Okresnému súdu Žilina bol dňa 18.11.2013 doručený návrh na rozvod manželstva účastníkov tohto konania a vec je vedená na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 15 P 335/2013.

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky bol dňa 31.3.2014 doručený návrh Okresného súdu Žilina na rozhodnutie podľa § 12 ods. 2 O.s.p. na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti Okresnému súdu Lučenec. V návrhu Okresný súd Žilina tvrdil, že sú splnené všetky predpoklady na prikázanie veci Okresnému súdu Lučenec, pretože navrhovateľka a maloleté dieťa sa zdržujú v obvode Okresného súdu Lučenec a preto je v záujme maloletého dieťaťa, aby konanie vo veci o rozvod manželstva bolo vedené na súde, v obvode ktorého sa maloleté dieťa zdržuje. Odporca má trvalý pobyt v obvode Okresného súdu Žilina, ale v súčasnej dobe pracuje v Českej republike. Okresný súd Žilina vyzval dňa 6.3.2014 navrhovateľku, odporcu a opatrovníka maloletého dieťaťa, aby súdu oznámili, či súhlasia s tým, aby bol spis v predmetnej veci predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o prikázaní veci Okresnému súdu Lučenec z dôvodu vhodnosti. Navrhovateľka, odporca a aj opatrovník maloletého dieťaťa sa písomne vyjadrili tak, že súhlasia s predložením veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 12 ods. 3 O.s.p. skúmal, či sú splnené podmienky pre postup podľa § 12 ods. 2 O.s.p.

Podľa § 12 ods. 2 O.s.p. vec možno prikázať inému súdu toho istého stupňa aj z dôvodu vhodnosti.

Podľa § 12 ods. 3 O.s.p. o prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu (Okresný súd Žilina) a súdu, ktorému sa má vec prikázať (Okresný súd Lučenec). V

tomto prípade je najbližšie spoločne nadriadeným súdom Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Prikázanie (delegácia) veci z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z práva účastníka občianskeho súdneho konania na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ako aj výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu. Účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti občianskeho súdneho konania alebo jeho zrýchlenie. Dôvody delegácie môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu či finančnú. Vzhľadom k charakteru delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter.

S poukazom na uvedené prichádza aplikácia ustanovenia § 12 ods. 2 O.s.p. do úvahy len vtedy, ak sú pre to dané dôležité dôvody. Úvaha súdu o vhodnosti delegácie preto zahŕňa posúdenie predmetu konania i pomerov účastníkov na oboch procesných stranách, pričom na pomery účastníka, ktorý delegáciu navrhuje, možno prihliadnuť len ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na ostatných účastníkov konania. Podstatný význam má i stanovisko ostatných účastníkov konania. Pritom treba mať na zreteli výnimočnosť inštitútu delegácie veci ako i to, že všeobecná miestna príslušnosť súdu, ktorý má vec prejsť je základnou zásadou a prípadná delegácia inému súdu je len výnimkou z tejto zásady.

Okresný súd Žilina odôvodňuje návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti tým, že navrhovateľka žije s maloletým dieťaťom v obvode Okresného súdu Lučenec a preto je v záujme maloletého dieťaťa, aby konanie bolo vedené na súde, v obvode ktorého sa maloleté dieťa zdržuje.

Podľa § 11 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku konanie sa uskutočňuje na tom súde, ktorý je vecne a miestne príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností, ktoré tu sú v čase začatia konania a trvá až do jeho skončenia.

V ustanovení § 11 O.s.p. je zakotvená zásada, podľa ktorej sa má konanie uskutočňovať na tom súde, ktorý je vecne a miestne príslušný. Znamená to, že zákon trvá na dodržiavaní kritérií stanovených v § 9 pre založenie vecnej príslušnosti a v § 84 - 89b pre založenie miestnej príslušnosti. Pre založenie vecnej a miestnej príslušnosti sú rozhodujúce iba okolnosti, ktoré existujú v čase začatia konania. Ak sa konanie začalo na vecne a miestne príslušnom súde, bude sa konanie viesť na tomto súde, teda bude trvať jeho príslušnosť až do skončenia konania. To platí aj vtedy, ak neskôr počas konania dôjde k zmene okolností rozhodujúcich pre určenie príslušnosti (napr. zmena bydliska účastníka, zmena žaloby, pristúpenie účastníka do konania a pod.). Takáto zmena okolností nemá žiaden vplyv na už raz založenú vecnú ani miestnu príslušnosť. Prípadná zmena okolností rozhodujúcich pre založenie miestnej príslušnosti, ktorá nastala až po začatí konania, môže mať význam iba pre úvahu súdu, či aplikovať inštitút delegácie v ktoromkoľvek konaní (§ 12 ods. 2 O.s.p.), alebo inštitút prenesenia príslušnosti v konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých (§ 177 ods. 2 O.s.p.), alebo v opatrovníckom konaní (§ 193 O.s.p.).

Podľa § 88 ods. 1 písm. a/ O.s.p. namiesto všeobecného súdu odporcu je na konanie príslušný súd, v obvode ktorého mali manželia posledné spoločné bydlisko v Slovenskej republike, ak ide o rozvod, neplatnosť manželstva alebo o určenie, či tu manželstvo je alebo nie je, ak býva v obvode tohto súdu aspoň jeden z manželov; ak nie je takýto súd, je príslušný všeobecný súd odporcu, a ak nie je ani taký súd, všeobecný súd navrhovateľa.

Podstata osobitnej miestnej príslušnosti výlučnej spočíva v tom, že zákonné ustanovenie taxatívnym spôsobom vypočítava konania a uvádza pri každom z nich súd, ktorý je miestne príslušný na konanie. Výlučnosť spočíva v tom, že žiaden iný súd, okrem toho, ktorý je stanovený v zákone, nie je príslušný na konanie. Navrhovateľ teda musí rešpektovať, že návrh na začatie konania musí podať na súd uvedený v zákone. Následne je však možné prikázať vec z dôvodu vhodnosti alebo nutnosti na iný ako miestne príslušný súd (§ 12 O.s.p.), ale len za splnenia zákonných podmienok.

Na uvedené skutočnosti prihliadol aj Najvyšší súd Slovenskej republiky pri prejednávaní návrhu, pričom tiež vychádzal zo stavu, že v predmetnej veci je predmetom konania rozvod manželstva a vo veci je daná

výlučná miestna príslušnosť v zmysle § 88 ods.1 písm. a/ O.s.p. Vzhľadom k tomu, že zákon umožňuje postup podľa § 12 ods. 2 O.s.p. a to prikázanie veci z dôvodu vhodnosti na iný súd ako miestne príslušný, prejednal vec v zmysle uvedeného ustanovenia.

Vzhľadom na charakter delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať aj dôvod delegácie vždy výnimočný (mimoriadny) charakter, pretože takýto postup je súčasne výnimkou z ústavne garantovanej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Preto aplikácia ustanovenia § 12 ods. 2 O.s.p. prichádza do úvahy len z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Úvaha súdu o vhodnosti delegácie zahŕňa posúdenie predmetu konania i pomerov účastníkov na oboch procesných stranách. Predpokladom prikázania veci z dôvodu vhodnosti podľa citovaného ustanovenia je existencia okolností, ktoré umožňujú hospodárnejšie a rýchlejšie prejednanie veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie sú splnené podmienky na delegáciu veci z dôvodu vhodnosti. Z návrhu na prikázanie veci nevyplýva, v čom konkrétne okrem zmeny bydliska navrhovateľky a dieťaťa spočívajú dôvody hospodárnosti, či rýchlosti konania, pre ktoré by mala byť vec z Okresného súdu Žilina delegovaná Okresnému súdu Lučenec. Samotná situácia bývania navrhovateľky podľa názoru najvyššieho súdu nie je spôsobilá významne ovplyvniť hospodárnosť ani rýchlosť konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode. Záujmy maloletého dieťaťa sú v konaní - bez ohľadu na delegáciu veci - riadne zabezpečené ustanoveným kolíznym opatrovníkom. Nadriadený súd nezistil, že by v danom prípade došlo k naplneniu výnimočných okolností, ktoré by odôvodňovali navrhovanú delegáciu veci. Za tohto stavu Najvyšší súd Slovenskej republiky návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti nevyhovel.

Delegácia predmetnej veci nie je v záujme hospodárnosti a rýchlosti konania, pričom splnenie a najmä preukázanie týchto podmienok pre vyhovenie návrhu predpokladá ustanovenie § 12 ods. 2 O.s.p. Nakoľko neboli splnené podmienky pre prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti v zmysle § 12 ods. 2 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky sa priklonil k zachovaniu miestnej príslušnosti Okresného súdu Žilina tak, ako bola určená navrhovateľkou pri podaní návrhu a preto návrhu Okresného súdu Žilina nevyhovel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že prikázanie veci inému súdu je výnimkou zo zásady, že vec má prejednať miestne príslušný súd a tak podmienky prikázania veci treba - ako výnimku - vykladať reštriktívne. Preto ak by príslušný súd prikázal vec inému súdu podľa § 12 ods. 2 O.s.p., hoci by pre takéto rozhodnutie neboli splnené podmienky, porušil by tým ústavne zaručenú zásadu, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanovuje zákon (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). V neposlednom rade nadriadený súd berie v úvahu aj prípadné dôsledky navrhovanej vhodnej delegácie a starostlivo skúma, či delegovaním veci inému súdu nedôjde iba k tomu, že obdobným spôsobom zaťaží druhého účastníka konania. S poukazom na uvedené prichádza aplikácia ustanovenia § 12 ods. 2 O.s.p. do úvahy len vtedy, ak sú pre to dané dôležité dôvody.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že v súčasnom štádiu konania tu nie sú dôvody, ktoré by odôvodňovali prikázanie veci Okresnému súdu Lučenec. Nie je totiž ničím preukázané, že by Okresný súd Lučenec prejednal vec hospodárnejšie a rýchlejšie než Okresný súd Žilina. Za tohto stavu Najvyšší súd Slovenskej republiky návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti nevyhovel, pretože akceptáciou takéhoto návrhu by došlo k negovaniu procesných ustanovení zákona, upravujúcich miestnu príslušnosť súdov.

K uvedenému záveru dospela aj súdna prax, podľa ktorej problémy súvisiace s prekonaním väčších vzdialeností, či vynaložením vyšších výdavkov za účelom dostavenia sa na súd, sú vo všeobecnosti skôr bežného charakteru a nemôžu byť bez ďalšieho dôvodom na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti v zmysle ust. § 12 ods. 2 O.s.p. (rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 Ndc 1/11).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.